

**WALORYZACJA UMÓW
HANDLOWYCH
2023/2024**

TŁO MAKROEKONOMICZNE

PAŹDZIERNIK 2023

Nieprzewidywalność

Nadzwyczajne okoliczności, będące podstawą waloryzacji umów handlowych, to splot różnych czynników, występujących jednocześnie na przestrzeni 2020-2023 roku.

NIEPRZEWIDYWALNE

- łańcuchy dostaw naruszone przez lockdowny, skutek pandemii COVID-19;
- reperkusje wojny w Ukrainie,
- najwyższa od ponad 25 lat inflacja, wzrost wszystkich kategorii towarów i usług
- rekordowa podwyżka płacy minimalnej, presja płacowa
- rozminięcie się założeń ekonomicznych GUS i NBP z prognozami, na których bazowano przy wycenie usług przez wykonawców.

Okoliczności te mają wspólny mianownik – **nieprzewidywalność** – nie mogli przewidzieć ich zarówno wykonawcy, jak i strona zamawiająca usługi.

Najwyższa od 25 lat inflacja

Rekordowa inflacja CPI na poziomie **18,4%** w lutym 2023 była najwyższa od grudnia 1996 roku, czyli od ponad 25 lat. Wzrost cen nastąpił we wszystkich głównych kategoriach towarów i usług. Od marca 2023 odczyty inflacji są niższe głównie z powodu tzw. efektu bazy (odniesienia do ubiegłego roku, kiedy odczyty były rekordowo wysokie), co nie oznacza, że ceny przestały rosnąć w bardzo dynamicznym tempie. Stopa inflacji (we wrześniu 2023 inflacji CPI wyniosła **8,2%**) jest wciąż **trzykrotnie wyższa** od celu inflacyjnego NBP ($\pm 2,5\%$).

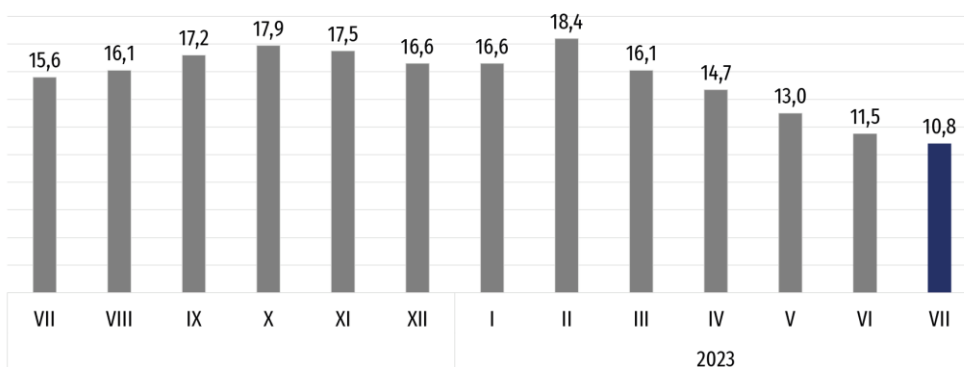
Szczyt inflacji wystąpi najprawdopodobniej w wakacje, potem będziemy powoli schodzić w dół - powiedział prezes NBP Adam Głapiński w lipcu 2022 roku.

W kolejnych miesiącach, po słowach prezesa NBP inflacja CPI kształtowała się następująco:

[@GUS_STAT](#) [@GłównyUrządStatystyczny](#) [Główny Urząd Statystyczny](#) [@gus_stat](#) [Główny Urząd Statystyczny GUS](#)

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych (dane ostateczne)

zmiana w % do tego samego miesiąca poprzedniego roku

INFLACJA CPI		
	prognoza NBP (X 2021)	Rzeczywistość (przedział)
2022	5,1-6,5%	8,5-17,9%
2023	2,7-4,6%	10,1-18,4%

PROJEKCJA NBP INFLACJI CPI			
Publikacja projekcji	Projekcja na 2022	Projekcja na 2023	Projekcja na 2024
XI 2021	5,8%	3,6%	X
III 2022	10,8%	9,0%	4,2%
VII 2022	14,2%	12,3%	4,1%
XI 2022	14,5%	13,1%	5,9%
III 2023	X	11,9%	5,7%
VII 2023	X	11,9%	5,2%

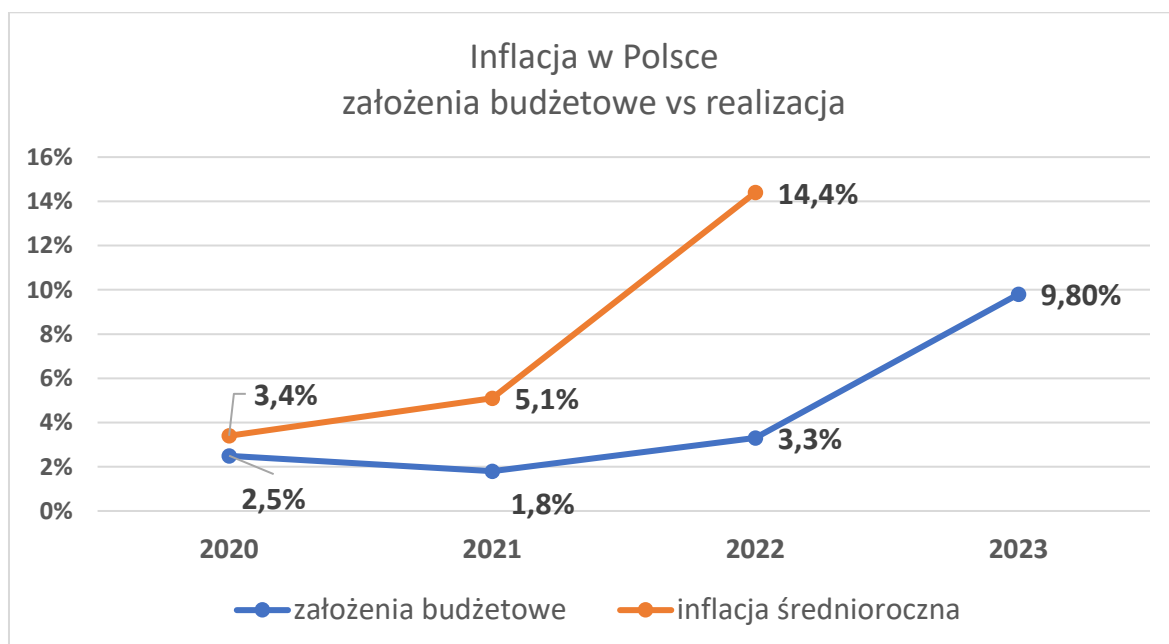
UE (Eurostat)

INFLACJA HICP W POLSCE			
	Prognoza z lutego 2022- przed wybuchem wojny w Ukrainie	Prognoza z lipca 2022	Rzeczywistość
2022	6,8%	12,2%	13,2%
2023	3,8%	9%	10,1%

CPI to indeks cen konsumenckich, który odzwierciedla zmiany cen koszyka dóbr i usług konsumpcyjnych, które konsumenci kupują na rynku krajowym. HICP to miara inflacji stosowana w Unii Europejskiej. Jest to spójny indeks cen konsumenckich, który pozwala na porównywanie inflacji między różnymi krajami UE

Inflacja – założenia budżetowe vs realizacja

Założenia budżetowe były mocno rozbieżne z sytuacją rzeczywistą. Na 2022 roku prognozowano inflację na poziomie 3,3%, a sięgnęła 14%. To pokazuje skalę nieprzewidywalności sytuacji, w której znaleźli się przedsiębiorcy

Inflacja skumulowana

GUS w swoich materiałach podaje inflację roczną (tj. rok do roku, ew. miesiąc do miesiąca). Jeśli jednak zestawić ją z inflacją skumulowaną, to dopiero pokazuje prawdziwą (narastającą) skalę zmian inflacyjnych w Polsce w latach 2021- 2023.

Na bazie informacji GUS w okresie od stycznia 2021 do września 2023, inflacja skumulowana w PL wyniosła ca **33%**. Oznacza to, że obecnie za kwotę 100 PLN przystoiowy „Kowalski” kupi tyle, co za ca. 75 PLN w styczniu 2021 r. (lub inaczej: aby kupić tyle samo towarów należałoby wydać obecnie ca 133 PLN). To z kolei oznacza ogromną utratę wartości złotówki i to w relatywnie krótkim czasie. I to raczej jeszcze nie koniec tych niekorzystnych zmian. Według centralnej ścieżki inflacji z marcowej projekcji NBP ceny od 2022 r. do 2025 r. wzrosną o ca. 40 proc.

Analitycy ekonomiczni

Zapowiedzi w 2022 roku:

Maj 2022 Prognozujemy, że szczyt inflacji zostanie osiągnięty w czerwcu br. na poziomie 14,3%. [„Makromapie” Credit Agricole Bank Polska, maj 2022]

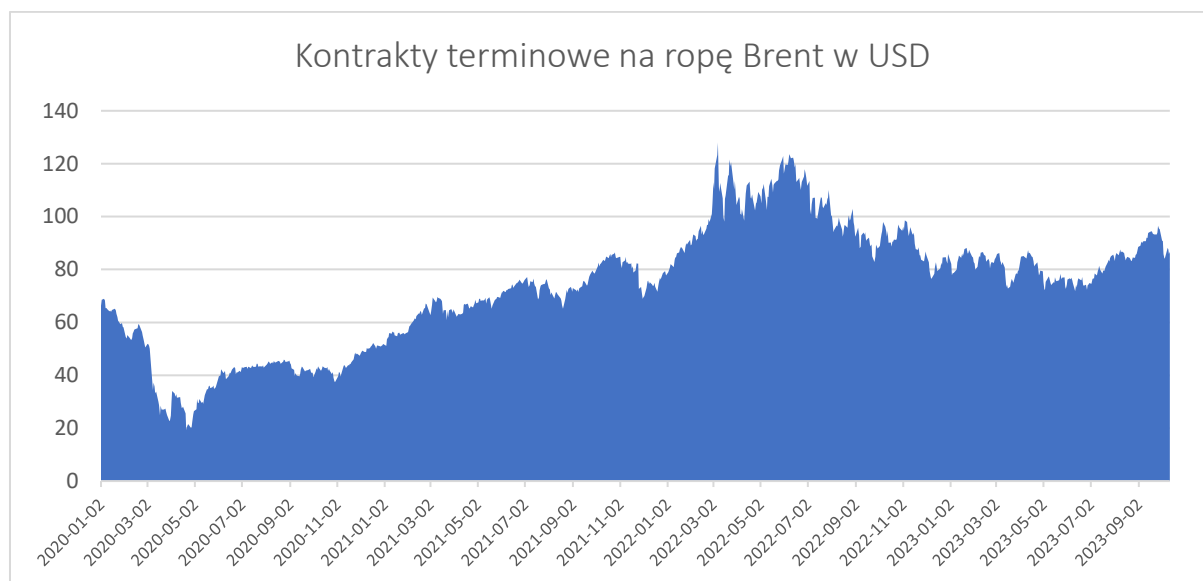
Lipiec 2022 Marcin Klucznik z Polskiego Instytutu Ekonomicznego (PIE) przewiduje, że szczyt inflacji konsumenckiej nastąpi w sierpniu tego roku i będzie na poziomie ok. 16,5 proc. Według niego drożeć będzie żywność, a podwyżki sięgnąć mogą 20 proc. Szacuje, że pod koniec roku inflacja spadnie do ok. 13,5 proc., a w kolejnych latach czeka nas powolne schodzenie z podwyższonej inflacji – CPI będzie przekraczać 10 proc. przynajmniej do drugiego kwartału przyszłego roku.

Jakie prognozy są dziś:

Zgodnie z prognozami Komisji Europejskiej inflacja w Polsce w 2024 r. wzrośnie na skutek podwyżki płacy minimalnej i wprowadzonych środków fiskalnych.

Wzrosty cen paliw, towarów i usług

Dużym czynnikiem proinflacyjnym, trudnym do przewidzenia, były nagłe wzrosty cen paliw po wybuchu wojny w Ukrainie.

Notowania ropy Brent: źródło: investing.com

9.10.2023 Bank inwestycyjny Goldman Sachs w pierwszej analizie po ataku palestyńskiego Hamasu na Izrael podtrzymuje swoje prognozy wzrostu cen ropy. Cena ropy Brent - przekraczająca ostatnio 85 dol. - wzrośnie do 100 dol. w połowie 2024 r. [www.bankier.pl]

8.10.2023 Przemysław Litwiniuk, Członek Rady Polityki Pieniężnej, ocenił, że w listopadzie i grudniu ceny paliw wzrosną o, odpowiednio, 10 i 9%, co przełoży się na wzrost inflacji ogółem w Polsce

Wskaźnik cen towarów i usług – VIII 2019- VIII 2023

Wzrost cen produktów i usług z podstawowego koszyka gospodarstwa domowego w ostatnich czterech latach był wyraźnie większy niż wskaźnik inflacji CPI. Żywność i napoje wzrosły o ponad 42%, ceny energii średnio o ponad 64%, a paliwa do prywatnego transportu o ponad 29%. Jest to szczególnie dotkliwa sytuacja dla osób z minimalnym wynagrodzeniem.

Warto także mieć na uwadze, że z uwagi na obowiązującą tarczę antyinflacyjną podstawowa żywność opodatkowana jest dziś 0% stawką VAT. Nie ma dziś pewności, czy zostanie ona zachowana czy zniesiona. Prawdopodobne zniesienie stawki wpłynie w znaczący sposób proinflacyjnie.

W okresie 10/2021-03/2023 dostawcy art. higienicznych dla branży utrzymania czystości podnosili ceny średnio o 56% (jednym z powodów zmniejszenie importu papieru z Azji do Europy i rosnące ceny celulozy). Z powodu rosnących cen surowców branża ochrony osób i mienia w 2022 r/r również zmagająca się z nieprzewidywalnymi podwyżkami, dla przykładu modemy GSM zdrożały o 53%, okablowanie o 40-45%, amunicja o 95%, a mikroprocesory nawet o 190%.

Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w okresie 08.2019 – 08.2023

Ogółem wzrost 39%

Żywność i napoje 42%	Transport 29%	Użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii 64%	Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego 28%
Łączność 29%	Zdrowie 28%	Restauracje i hotele 49%	Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe 28%
Rekreacja i kultura 35%	Edukacja 35%	Odzież i obuwie 10%	Inne towary i usługi 31%

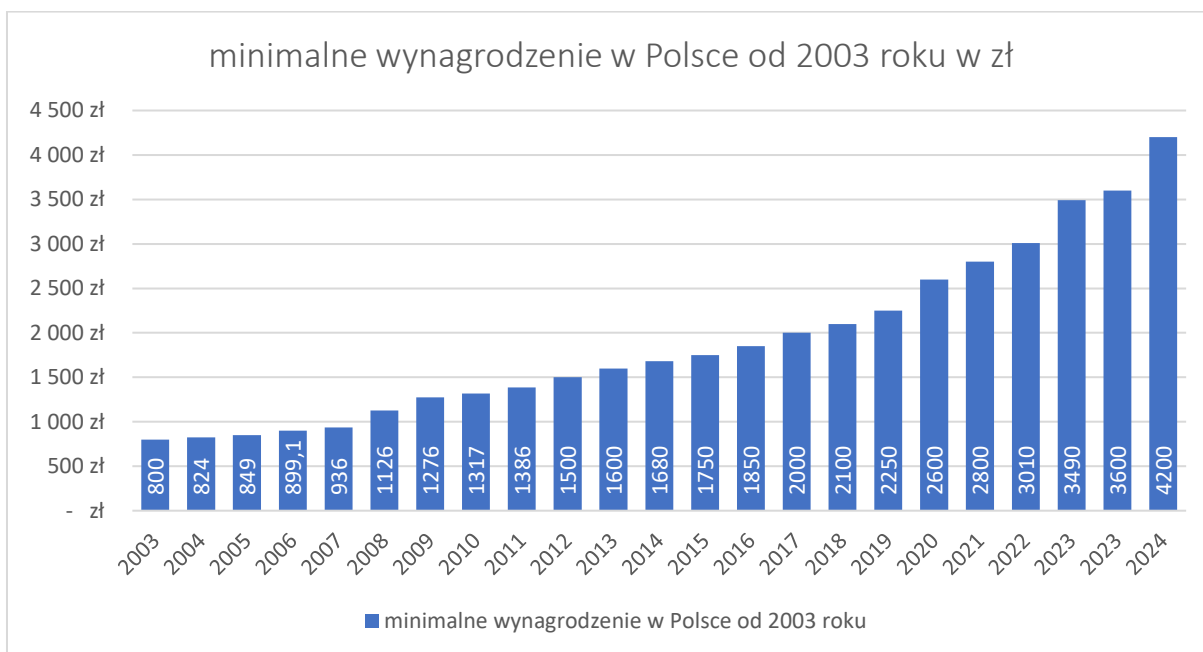
Drastyczny przyrost płac: minimalnej i średniej

W 2023 roku minimalne wynagrodzenie wzrosło o prawie **20%**, a w 2024 wzrośnie o kolejne **~20%**. Po raz pierwszy w ciągu dwóch lat płaca minimalna wzrośnie o ponad 40 proc. 2024 rok będzie drugim rokiem, po 2023, z dwoma podwyżkami płacy minimalnej. Ta nadzwyczajna – pierwsza taka sytuacja, jest skutkiem prognozowanej na następny rok inflacji powyżej 5%.

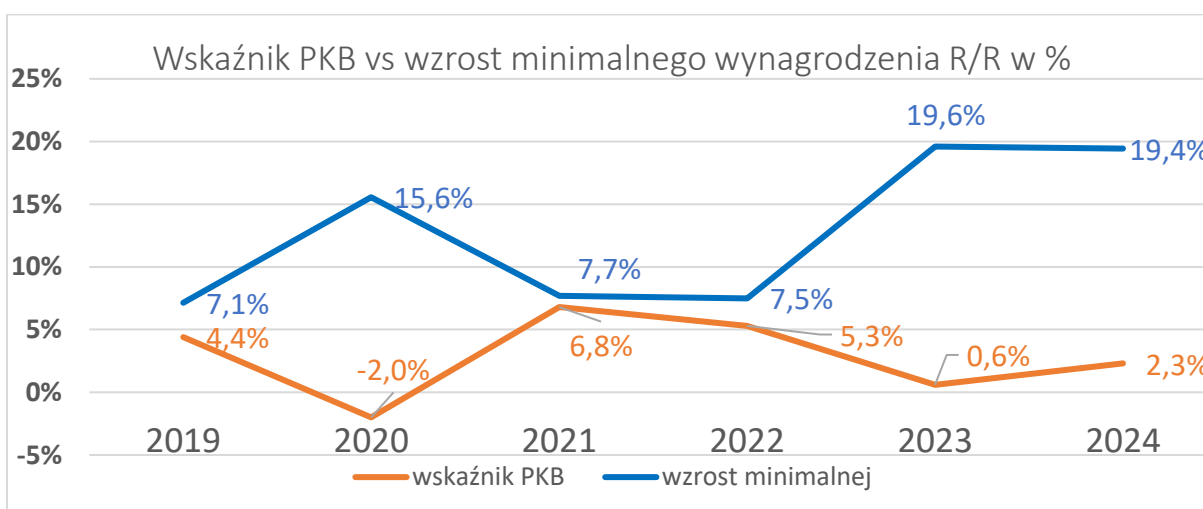
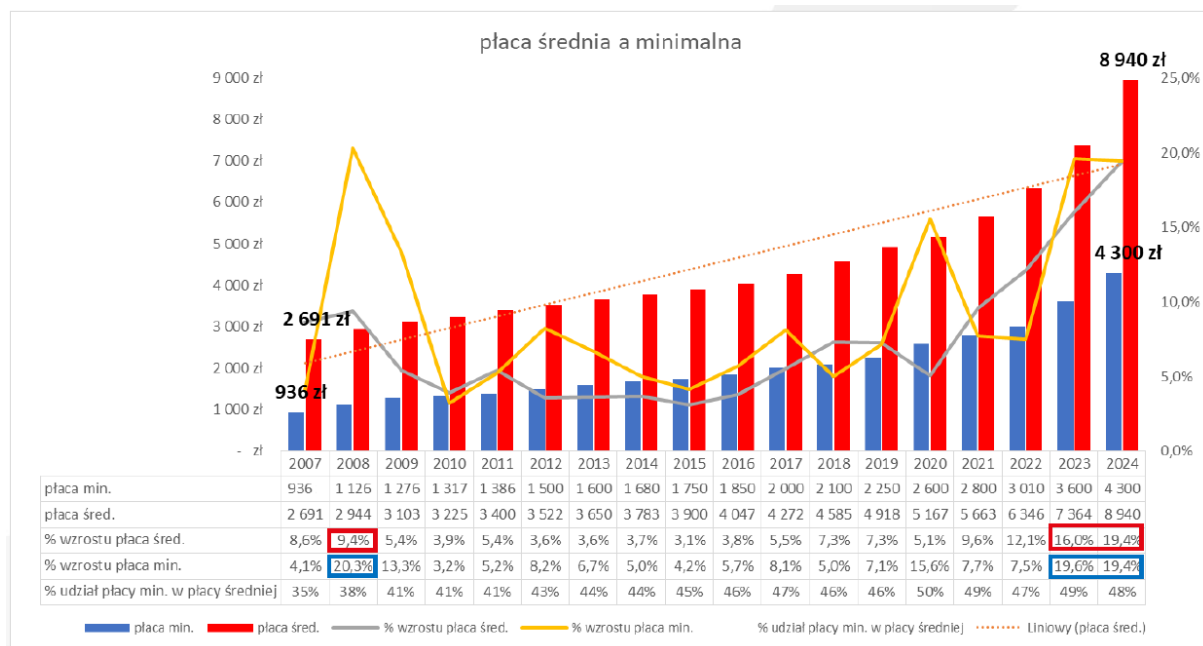
Jak podkreśla Łukasz Kozłowski, główny ekonomista Federacji Przedsiębiorców Polski, zgodnie z ustawą o minimalnym wynagrodzeniu za pracę z 2002 roku, przy wyliczaniu dolnej granicy propozycji płacy minimalnej należy wziąć pod uwagę różnicę między prognozowaną inflacją na rok miniony a tym, jaka była ona faktycznie. Różnica w 2022 r. była w niespotykany sposób wysoka. Prognozy wskazywały inflację na poziomie kilku proc., a inflacja wyniosła kilkanaście proc.

Rekordowe podwyżki płacy minimalnej spowodowały olbrzymią presję płacową pracowników zarabiających średnią krajową. Mam dziś najwyższy w historii wzrost przeciętnego wynagrodzenia – przekraczający już 16 % r/r. Jeszcze nigdy różnica procentowa między wzrostem minimalnego, a średniego wynagrodzenia nie była tak mała. Co oznacza, że dla przedsiębiorców wzrost minimalnego wynagrodzenia niesie ze sobą kolejny wzrost – na podobnym poziomie – wynagrodzeń pozostałych pracowników.

W dłuższej perspektywie taka sytuacja wymusza działania mające na celu pokrycie rosnących kosztów poprzez zwiększenie cen oferowanych przez przedsiębiorstwo produktów lub usług. Takim przykładem jest obecnie Poczta Polska gdzie około 70% pracowników zarabia płacę minimalną. Mimo, że to jeden z największych pracodawców w Polsce, oferowany przez Poczta poziom zarobków wpływa na duże braki kadrowe i bieżącą realizację usług.

Źródło: GUS

* rok 2024 jest prognozą

Prognozy

2 października 2023 Główny ekonomista PKO BP Piotr Bujak podkreśla, że patrząc na kontekst ogólnogospodarczy, światowy i krajowe trendy strukturalne, dynamika jednostkowych kosztów pracy będzie zauważalnie, ponad dwukrotnie wyższa średnio do końca tej dekady niż w poprzedniej dekadzie

Historycznie niska stopa bezrobocia w Polsce i odpływ pracowników z Ukrainy

Źródło: GUS

W końcu sierpnia 2023 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła **5%**. To historycznie niskie bezrobocie (także na tle krajów UE) sprawia, że przedsiębiorcy chcąc realizować płynnie swoją działalność m.in. świadczyć usługi muszą oferować atrakcyjne warunki zatrudnienia, w tym przede wszystkim wyższe zarobki. Wyzwaniem jest jednocześnie powstrzymanie rotacji, która generuje wyższe koszty rekrutacji i wdrożenia pracowników. Sytuację potęguje odpływ z polskiego rynku pracy pracowników z Ukrainy. Jak wynika z badania „Z Polski do Niemiec. Nowe trendy ukraińskiej migracji uchodźczej”^{*} Polska nie jest już liderem państw, do których migrują Ukraińcy. Od sierpnia 2022 roku do sierpnia 2023 roku do Niemiec przybyło 410 tys. uchodźców, z Polski wyjechało ich 350 tys.

Badanie przeprowadzono wśród osób, które po 24 lutego 2022 roku przyjechały do Polski, a następnie wyjechały do Niemiec. **42% badanych** przyznało, że powodem wyjazdu z Polski do Niemiec było lepsze wsparcie socjalne. Dla połowy z badanych czynnikiem motywującym do powrotu do Polski byłoby znalezienie satysfakcjonującego zatrudnienia i **zwiększenie poziomu wynagrodzenia**.

^{*}Badanie przeprowadzone przez Platformę Migracyjną EWL oraz Studium Europy Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego.[źródło: wyborcza.biz]

Wzrost kosztów finansowych w wyniku rosnących odsetek od kredytów bankowych

W okresie między październikiem 2021 r., a wrześniem 2022 r. Rada Polityki Pieniężnej (RPP) co miesiąc podnosiła stopy procentowe. Spowodowało to wzrost stopy referencyjnej z **0,10%** do **6,75%** (najwyższy od 2008 roku). Obecnie (październik 2023 r.) stopa referencyjna dla kredytów wynosi **5,75%**, co oznacza ponad pięciokrotny wzrost realnego kosztu finansowego w okresie ostatnich dwóch lat.